

TÔN VINH NÉT ĐẸP TRUYỀN THỐNG CỦA TÀ ÁO DÀI VIỆT NAM

Trong tâm thức của bao thế hệ người Việt Nam, Áo dài truyền thống là biểu tượng quen thuộc với mỗi người, làm tôn lên nét đẹp dịu dàng, tinh tế và mềm mại của người mặc và là trang phục không thể thay thế trong tất cả các dịp lễ tết, những sự kiện trọng đại của mỗi người, cơ quan, tập thể hay của Đất nước. Dù hình ảnh thướt tha của tà áo dài đã in sâu vào tâm trí người Việt Nam, nhưng không phải ai cũng rõ về nguồn gốc và ý nghĩa sâu xa của nó. Chúng ta cùng tìm hiểu về sự ra đời, ý nghĩa của tà áo dài truyền thống Việt Nam và chặng đường 26 năm tôn vinh nét đẹp của tà áo dài truyền thống của tập thể giáo viên trường THPT Hắc Dịch qua bài viết dưới đây.

1. Nguồn gốc của áo dài truyền thống

Trải qua từng thời kì phát triển của lịch sử, áo dài luôn không ngừng biến đổi nhưng vẫn đảm bảo tôn được vẻ đẹp dịu dàng truyền thống của người phụ nữ Việt.

Đến nay, chưa có nhà nghiên cứu nào có thể xác định chính xác lịch sử áo dài và thời điểm xuất hiện của áo dài. Theo nhận định cảm quan của người Trung Quốc thì áo dài xuất thân từ sườn xám nhưng sườn xám mới xuất hiện từ năm 1920 còn áo dài đã xuất hiện cách đây hàng ngàn năm. Áo dài đã phát triển qua rất nhiều năm tháng và trở thành nét đặc trưng của ngành công nghiệp thời trang Việt Nam, đồng thời là một danh tính chính trị và văn hoá kể từ lúc nó bắt đầu xuất hiện dưới thời nhà Nguyễn.

Sự xuất hiện của áo dài bắt nguồn từ áo giao lĩnh (năm 1744) – là kiểu dáng sơ khai nhất của áo dài Việt Nam. Áo giao lĩnh còn được gọi là áo đối lĩnh, được may rộng, xẻ hai bên hông, cổ tay rộng, thân dài chấm gót. Thân áo được may bằng 4 tấm vải kết hợp mặc cùng thắt lưng màu và váy đen. Đây là kiểu áo cổ chéo gần giống với áo tứ thân.

Thời vua Gia Long

Áo tứ thân lưu giữ tại Bảo tàng Phụ nữ Việt Nam

Áo dài, trang phục truyền thống của Việt Nam được cách tân từ áo “Ngũ thân lập lĩnh” và phát triển trong giai đoạn Tây hóa, còn có tên gọi là Áo tân thời. Giới tính nam hay nữ cũng đều có thể khoác lên mình chiếc áo dài truyền thống đầy niềm tự hào về tinh thần dân tộc.

Ngày nay áo dài truyền thống là một loại trang phục biểu tượng cho Việt Nam, thể hiện sâu sắc nét đẹp văn hóa và vẻ dịu dàng, duyên dáng, mềm mại đầy nữ tính của người phụ nữ Việt.

Áo dài nữ truyền thống gồm tay áo, cổ áo, hai tà áo và quần. Cổ áo thường được may cao khoảng 3cm, tay áo dài đến cổ tay, và phần thân áo được thiết kế ôm sát người, được cài nút một bên. Tà áo xẻ từ eo đến gần cổ chân, với chiết ly ở ngực và lưng. Quần đi kèm thường dài từ eo xuống đến mắt cá hoặc gót chân, với ống quần rộng thướt tha.

Áo dài nam có thiết kế tương tự như áo dài nữ, nhưng phần eo không ôm sát, thay vào đó là dáng suông thẳng, tạo cảm giác mạnh mẽ, nam tính và chín chắn của người đàn ông.

Phiên bản đầu tiên của áo dài truyền thống ngày nay chính là Áo ngũ thân lập lĩnh, xuất hiện lần đầu tiên vào năm 1744 dưới thời chúa Nguyễn Phúc Khoát tại Đàng Ngoài. Với mong muốn thống nhất hai Đàng, chúa Nguyễn Phúc Khoát đã ra sắc lệnh quy định quan chức cấp cao chỉ mặc một loại trang phục riêng biệt để phân biệt với tầng lớp dân thường. Từ đó, áo ngũ thân lập lĩnh dần được định hình và trở thành tiền thân của áo dài hiện đại.

Thiết kế của bộ Áo ngũ thân lập lĩnh bao gồm:

Thân áo gồm 5 mảnh thân ghép lại, bao gồm 2 mảnh áo trước, 2 mảnh áo sau và 1 mảnh nhỏ hơn nằm phía trước bên phải. Vạt áo được thiết kế hơi xòe và cong nhẹ tạo sự mềm mại cho bộ trang phục.

Nút áo thường có 5 nút, được bố trí từ giữa cổ áo kéo dài xuống dưới cánh tay. Các nút này thường làm từ gỗ, ngọc, hoặc kim loại, tạo điểm nhấn tinh tế cho trang phục.

Áo lót: được mặc bên trong áo dài, thường có màu trắng, và kiểu dáng tương tự như Áo bà ba ngày nay.

Tay áo: thiết kế rộng rãi, thoải mái để dễ dàng hoạt động. Khi trải Áo ngũ thân lập lĩnh trên sàn, phần vai và tay tạo thành một đường thẳng, và vai áo không cứng như áo vest ngày nay.

Cổ áo được thiết kế cao, ôm sát vào cổ. Cổ áo thường may hai lớp để giữ form cứng cáp và đứng dáng.

Áo dài được may bằng các chất liệu vải: vải lụa, vải nhung, vải voan, vải gấm

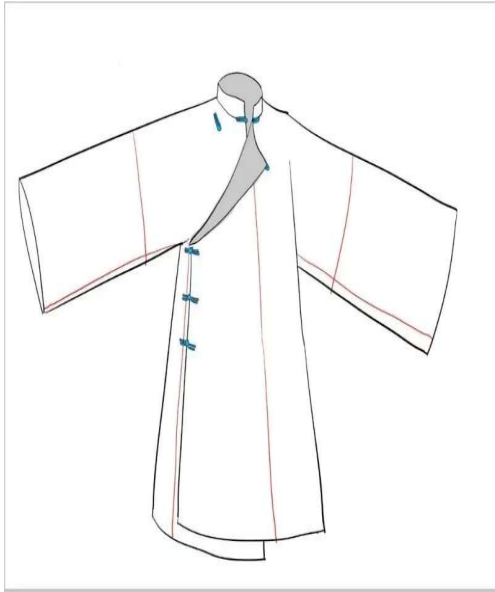
Vải lụa: Lụa là chất liệu cao cấp, thường được xuất hiện trong các dịp đặc biệt như cưới hỏi, lễ hội. Với độ bóng sáng, mềm mại và thoáng mát, lụa mang lại sự thoải mái tối đa cho người mặc.

Vải nhung: Nhung là loại vải bền chắc, sang trọng và giữ ấm tốt. Thường được sử dụng vào mùa đông, vải nhung giúp người mặc cảm thấy ấm áp và lịch lãm.

Vải voan: Voan là loại vải mỏng, nhẹ và thoáng mát, thích hợp cho những dịp lễ hội. Với sự mềm mại và bay bổng, vải voan mang lại vẻ đẹp nhẹ nhàng, nữ tính.

Vải gấm: Gấm là chất liệu cao cấp, bền và thường được chọn trong các sự kiện quan trọng như tiệc tùng, lễ hội. Với đặc tính bóng mượt và sang trọng, áo dài gấm tôn lên vẻ quý phái và lộng lẫy cho người mặc.

Áo dài truyền thống đã gắn liền với lịch sử lâu đời của dân tộc Việt Nam, là biểu tượng quốc phục và niềm tự hào văn hóa của người Việt.

Cấu tạo áo dài

Áo dài Lê Phổ xuất hiện từ năm 1950 (Nguồn: Ảnh tư liệu).

2. Ý nghĩa của tà áo dài truyền thống Việt Nam

Áo dài là trang phục truyền thống của phụ nữ Việt Nam, được xem là biểu tượng văn hóa của đất nước và mang nhiều ý nghĩa rất quan trọng đối với người Việt.

Áo dài là linh hồn của văn hóa Việt

Trang phục Áo dài truyền thống trường tồn và phát triển qua nhiều thế kỷ, qua bao thăng trầm của lịch sử, áo dài luôn giữ một vị trí đặc biệt trong lòng người Việt, được yêu mến và trân trọng, giữ gìn. Theo thời gian, theo xu thế thời đại, tâm lý giới trẻ và đặc thù công việc, mục đích của người mặc mà chất liệu, họa tiết, kiểu dáng có thể thay đổi, cách điệu nhưng vẫn giữ được hồn cốt của áo dài truyền thống, vẫn tồn tại được nét đẹp dịu dàng, thướt tha của người mặc.

Dù ở bất cứ nơi đâu, bất cứ nước nào trên thế giới, hình ảnh tà áo dài thướt tha trong gió vẫn mang theo văn hoá xứ sở và hồn cốt của quê hương Việt Nam. Người Việt xa xứ có thể cảm nhận tâm hồn của quê hương và văn hóa dân tộc qua từng đường nét của chiếc áo. Nói tà áo dài là linh hồn của văn hóa Việt bởi nó không chỉ là biểu tượng thời trang mà còn là hiện thân của tính cách, con người Việt Nam, đặc biệt là hình ảnh người phụ nữ “công, dung, ngôn, hạnh”, “kiên cường, bất khuất, trung hậu, đảm đang”.

Hình ảnh áo dài truyền thống Việt Nam luôn tỏa sáng trên các đấu trường sắc đẹp quốc tế, xuất hiện trong những cuộc thi lớn nhỏ và cả trong đời sống thường ngày. Từ học sinh, giáo viên đến nhân viên công sở, trong các lễ hội hay đặc biệt vào những dịp lễ tết, cưới hỏi, áo dài luôn được người Việt yêu quý lựa chọn. Tà áo dài truyền thống luôn được dành ưu tiên xuất hiện cho những khoảnh khắc quan trọng nhất, thể hiện sự trang trọng và tinh thần văn hóa sâu sắc.

Tà áo dài truyền thống thấm nhuần triết lý về cuộc sống và nhân sinh

Tà áo dài truyền thống Việt Nam bao năm qua đã gắn liền với những giá trị truyền thống sâu sắc. Được phát triển từ áo ngũ thân, áo dài ngày nay vẫn giữ vững những ý nghĩa được truyền lại từ các đời trước. Áo ngũ thân dành cho nam hay áo dài tứ thân cho nữ đều biểu tượng cho sự

kính trọng đối với cha mẹ, ông bà. Đồng thời, áo dài truyền thống còn đại diện cho các phẩm chất ngũ thường: nhân, lễ, nghĩa, trí, tín. Lớp áo lót trắng bên trong áo ngũ thân được quan niệm về sự thuần khiết của cả tinh thần và thân thể.

Tà áo dài truyền thống của Việt Nam xuất hiện khắp mọi miền đất nước, từ những con đường nhỏ đến các sự kiện quan trọng, và còn được UNESCO công nhận là di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại. Ngày nay, áo dài truyền thống đã được cách tân với nhiều thiết kế mới mẻ như tay phồng, tay lửng, mang đến sự đa dạng và hiện đại nhưng vẫn giữ nét đẹp từ xa xưa.

Tà áo dài - bản thu nhỏ của đất nước Việt Nam

Tà áo dài truyền thống với thiết kế tinh tế, tôn lên nét đẹp duyên dáng, khiến người mặc như bay bổng, thể hiện được đường cong hình chữ S tuyệt mỹ, cũng là biểu tượng cho dáng hình Đất nước Việt Nam. Áo dài truyền thống không chỉ là biểu tượng văn hóa mà còn đại diện cho vẻ đẹp dịu dàng, quyến rũ của phụ nữ Việt.

Tà áo dài là biểu tượng cho sự mềm mại, uyển chuyển, tôn vinh vẻ đẹp tự nhiên của người mặc. Với vẻ đẹp truyền thống và giá trị văn hóa sâu đậm, áo dài làm cho người phụ nữ trở nên duyên dáng và cuốn hút mỗi khi mặc lên người.

Khi nhìn thấy tà áo dài truyền thống, ta không chỉ cảm nhận được vẻ đẹp của trang phục mà còn thấy sự duyên dáng, thanh tao và tinh tế của người phụ nữ Việt Nam. Đó chính là sức hút, nét quyến rũ độc đáo, biểu tượng vượt thời gian gắn liền với tâm hồn và văn hóa của dân tộc Việt.

3. Các loại vải thường được dùng để may áo dài truyền thống

Vải lụa: Lụa là chất liệu cao cấp, thường được xuất hiện trong các dịp đặc biệt như cưới hỏi, lễ hội. Với độ bóng sáng, mềm mại và thoáng mát, lụa mang lại sự thoải mái tối đa cho người mặc.

Vải nhung: Nhung là loại vải bền chắc, sang trọng và giữ ấm tốt. Thường được sử dụng vào mùa đông, vải nhung giúp người mặc cảm thấy ấm áp và lịch lãm.

Vải voan: Voan là loại vải mỏng, nhẹ và thoáng mát, thích hợp cho những dịp lễ hội. Với sự mềm mại và bay bổng, vải voan mang lại vẻ đẹp nhẹ nhàng, nữ tính.

Vải gấm: Gấm là chất liệu cao cấp, bền và thường được chọn trong các sự kiện quan trọng như tiệc tùng, lễ hội. Với đặc tính bóng mượt và sang trọng, áo dài gấm tôn lên vẻ quý phái và lộng lẫy cho người mặc.

Áo dài truyền thống đã gắn liền với lịch sử lâu đời của dân tộc Việt Nam, là biểu tượng quốc phục và niềm tự hào văn hóa của người Việt.

5. Hoạt động hưởng ứng Tuần lễ Áo dài của trường THPT Hắc Dịch năm học 2025-2026.

Với những ý nghĩa quan trọng và thiêng liêng đó của Áo dài truyền thống, trang phục áo dài đã trở thành đồng phục của nữ sinh và giáo viên nhà trường từ khi thành lập- năm học 2000-2001 đến nay. Sân trường những sáng thứ hai đầu tuần và các ngày lễ Khai giảng, Hiến chương Nhà giáo 20/11, ngày ngập tràn sắc trắng tinh khôi màu đồng phục áo dài học sinh và đa sắc màu trang phục áo dài của gần 60 nữ viên chức nhà trường

Tháng 3 hàng năm, nhà trường luôn có kế hoạch và tổ chức các hoạt động kỷ niệm ngày Quốc tế phụ nữ và hưởng ứng tuần lễ áo dài. Hoạt động này trở thành hoạt động thường niên không thể thiếu và là hoạt động trọng tâm của tháng ba, nhận được sự hưởng ứng tham gia nhiệt tình, hào hứng, đông đủ của tập thể giáo viên nữ của nhà trường. Hoạt động này được nhà trường kết hợp cùng tổ chức Công Đoàn trường tổ chức linh hoạt và đa dạng ở các năm học, tránh nhàm chán. Có năm tổ chức chụp hình dã ngoại áo dài vào ngày nghỉ cuối tuần thứ nhất của tháng ba; có năm lại tổ chức chụp hình tại khuôn viên trường.

Hưởng ứng tuần lễ áo dài năm 2026, vào sáng thứ sáu, ngày 06/3/2026, trường THPT Hắc Dịch đã tổ chức hoạt động chụp hình lưu niệm tại khuôn viên trường. Hoạt động này năm nay đã nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình của tập thể nữ giáo viên của trường. Không chỉ tôn vinh được nét đẹp truyền thống và nâng cao ý thức giữ gìn thống văn hoá của tà áo dài, hoạt động còn tạo được không khí vui tươi, gắn kết giữa các giáo viên nữ với nhau, tạo nên nét đẹp sư phạm trong môi trường giáo dục. Sau đây là một số hình ảnh của hoạt động này năm nay và một số hình ảnh áo dài trong các hoạt động của một năm học trước của nhà trường:

Tháng 3 năm 2026

Viếng lăng Bác tháng 7/2025

Tham gia cuộc thi Áo dài truyền thống do SGD-ĐT BRVT tổ chức

Giáo viên diễn văn nghệ ngày Hiến chương Nhà giáo 20/11/2024

8/3 năm 2024

8/3 năm 2023

8/3 năm 2023

Kỷ niệm 20/11/2018

Với những thông tin và hình ảnh được sưu tầm và tổng hợp trong bài viết này, hy vọng rằng mọi người có thêm sự hiểu biết sâu sắc hơn về ý nghĩa và hành trình phát triển của áo dài qua các thời kỳ lịch sử. Đồng thời cũng để nhìn lại chặng đường 26 năm (2000-2026) tôn vinh tà áo dài truyền thống của tập thể giáo viên nữ trường THPT Hắc Dịch. Từ đó, chúng ta thêm trân quý và giữ gìn nét đẹp văn hoá truyền thống của tà áo dài truyền thống Việt Nam.

Lê Thị Thu Hằng